

fi.remissvar@regeringskansliet.se

fi.ofa.esa@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet **EN GEMENSAM UTBILDNING INOM STATSFÖRVALTNINGEN (SOU 2020:40)**

DNR:Fi2020/02978

Offentliganställdas förhandlingsråd, OFR, lämnar härmed sina synpunkter på (SOU 2020:40) *En gemensam utbildning inom statsförvaltningen*. OFR samlar tio förbund i statliga sektor som tillsammans har cirka 99 000 medlemmar.

OFRs synpunkter i sammanfattning

OFR ställer sig generellt positivt till de förslag som Tillitsdelegationen lägger. En gemensam statsjänstemannautbildning är en väsentlig byggsten i de anställdas förmåga att förvalta sitt uppdrag från medborgarna och värna demokratins principer och regelverk. Det är i huvudsak mot den bakgrunden som OFR lämnar sitt positiva svar, men menar också att utbildningen också utgör ett skydd för anställda som inte bara får lättare att upprätthålla statens integritet, utan också sin egen.

7.3.1, 7.3.2 och 7.6 Utbildningen ska vara gemensam och obligatorisk

För att kunna fullgöra sitt syfte menar OFR att den ska utgöra en gemensam bas för hela statsförvaltningen, och delar därmed utredningens förslag att utbildningen ska vara gemensam och obligatorisk för alla anställda.

De undantag som föreslås i kap 7.6 är i stora stycken rimliga, undantaget friskrivningen för konsulter inom statsförvaltningen. Undantaget riskerar att driva användningen av konsulter. Konsulter utgör idag c:a 13 % av personalkostnaden i och förvaltar en ansenlig del av det förtroende som medborgarna ger staten. Ett mer rimligt undantag skulle vara konsulter som har uppdrag som sammantaget utgör mindre än en månad omräknat i timmar.

7.4.1, 8.1.3 och 10.1 Om lagreglering och myndigheternas ansvar

Utredningen för kloka resonemang både vad gäller stabilitet och räckvidd till förvaltningar under riksdagen, när den föreslår att hur utbildningen bör regleras i lag. I förslaget till lag finns en skyldighet för enskilda anställda att genomgå utbildningen, vilket i sig är rimligt, men med arbetsgivarens arbetsledningsansvar något som den anställde inte alltid förfogar över. Därför saknas motsvarande regler för myndigheterna att möjliggöra deltagande genom att både klargöra skyldigheten och stötta i de praktiska omständigheterna. Detta är också väsentligt för att följa upp bland annat det ansvar som åläggs myndigheterna i 8.1.3 på det sätt som beskrivs i 10.1.

7.4.2 och 8.1.2 Om vem som beslutar om utbildningens innehåll

Delegationen föreslår att innehållet i utbildningen ska beslutas och mål för utbildningen ska formuleras av ett råd som består av ledamöter som utses av regering och riksdag – lika många från varje. OFR menar att detta upplägg kan kompromettera utbildningens integritet och stabilitet, med skiftande politiska majoriteter, samtidigt som det saknar förmåga att ta tillvara erfarenheter från statsapparaten.

Ett alternativ är ett råd som utses av myndigheterna som i strikt mening är rådgivande, och att det lärosäte som får i uppdrag att genomföra utbildningen också får i uppdrag att fatta beslut. Ett annat alternativ är att rådet kompletteras med representation från myndigheterna jämte juridisk och statsvetenskaplig kompetens. Oavsett lösningen så bör facklig kompetens tas tillvara i formandet av innehåll, antingen genom medverkan i rådet eller genom en särskild referensgrupp. Facken har en stor erfarenhet av personalärenden som skulle kunnat undvikas med rätt kunskap hos personalen. Om myndigheterna inte bjuds in att medverka i rådet bör de som parter också bli inbjuden att delta i referensgruppsarbete.

Vad gäller de kvalitéer som målen bör upprätthålla delar OFR tillitsdelegationens bedömning, och vill särskilt trycka på aspekten att stärka det professionella omdömet.

8.1.4 Grundutbildning och fortbildning

Uppdelningen i grundutbildning och fortbildning är rimlig. Den återkommande fortbildningen kan i delar vara myndighetsanpassad som delegationen menar. I delar bör den också kunna ske över myndighetsgränserna och i förekommande fall vara anpassad till befattningar och uppdrag som finns på flera myndigheter – till exempel säkerhetsansvariga eller registeransvariga.

Utöver detta bör det finnas en påbyggnadsutbildning riktad till chefer. Delegationen lyfter själv fram det tyngsta motivet till detta i kap 8.2.1 där man skriver att "Chefer behöver få mer utbildning om hur meddelarfriheten fungerar, men också om efterforskningsförbudet" – något som också JO efterfrågat.

8.2.3 och 8.2.4 Innehåll

Tillitsdelegationen har på ett förtjänstfulls sätt ramat in utbildningen innehåll. OFR saknar tydligare skrivningar om vilket stöd man som anställd kan förvänta sig av statens i sin tjänsteutövning och mer specifikt vilka möjligheter man som anställd har att skydda sig själv och söka stöd till exempel när det kommer till de risker som beskrivs i delmoment tre.

11 Organisering och ansvar

OFR delar bedömningen att ett universitet ska tillhandahålla utbildningen (11.2.2). Det är också rimligt att rådet som ansvarar för mål mm (beaktat vad som ovan anförs i frågan om rådets sammansättning och uppgift) verkar med stöd från en annan myndighet, och att Statskontoret utgör den myndigheten (11.2.3). Det verkar dock

rimligare att den praktiska planeringen om var fysiska träffar ska äga rum, bör ske av den som genomför utbildningen, i samråd med berörda myndigheter (11.2.4).

12

För OFR är det viktigt att finansieringen av utbildningarna sker på sådant sätt att det inte går ut över annan kompetensutveckling, och att den inte underminerar viljan till att utveckla och genomföra utbildningen med hög kvalitet. Mot den bakgrunden skulle det vara negativt om finansieringen sker genom omfördelning, särskilt på universitetet som till så stor del redan är projektfinansierat. Vad gäller finansieringen av arbetstid för utbildningen tillstyrker OFR förslaget att detta görs genom lönedel.

Beslut

Detta svar är berett av Erik Hallsenius, arbetsmiljöexpert, mot bakgrund av skriftliga underlag från Fackförbundet ST jämte diskussioner i OFRs arbetsmiljögrupp för statlig sektor. Det är fastställt efter beslut av OFRs kanslichef Eva Fagerberg.

Stockholm dag som ovan